

INAUGURACIÓ DE LA JORNADA SOBRE DEMOCRÀCIA I PARTICIPACIÓ

Palau del Parlament, 12 de novembre de 2007

Molt bon dia. Il·lustres membres de la Mesa, senyors diputats, senyores i senyors, em complau donar-los la benvinguda a aquesta Jornada sobre Democràcia i Participació que organitza i acull el Parlament de Catalunya, una jornada que, amb la participació de prestigiosos experts -als quals aprofito per agrair públicament la seva col·laboració-, pretén ser una aportació rigorosa i d'interès al debat i la reflexió sobre un element vital de tota democràcia, com és la participació política de la ciutadania.

El de la participació és, de fet, un debat clàssic des de fa dècades a les democràcies occidentals, dècades. Constitueix una de les grans àrees de estudi i investigació en la ciència política.

Convé recordar-ho, precisament ara que als mitjans de comunicació es parla molt sovint de crisi de la política, de allunyament de la ciutadania respecte als partits polítics, ara que ressonen els tòpics com que els polítics no ens interessem per les coses de la gent.

Doncs bé, ara que passa tot això resulta molt il·lustratiu recuperar articles de ciència política com els que, per exemple, fa gairebé deu anys signava un dels ponents d'avui, José Ramón Montero, juntament amb Gunther i Torcal, en què analitzaven i parlaven del descontentament i la desafecció envers la política a l'Estat espanyol. Fa deu anys. Ja llavors parlaven de la desafecció, %actitud sostinguda de llarga durada, diferenciada de la insatisfacció, que és de caràcter més puntual, en funció d'un o altre context+.

Fa ja quinze anys que Gunther escrivia que en línies generals el desinterès polític es trobava estretament vinculat a sentiments d'impotència i confusió respecte a la política.

Si ens centrem en l'àmbit de Catalunya, el treball i el permanent interès pel que fa a l'abstenció electoral o entorn a les diverses formes de participació política queden palesos tant en les valuoses aportacions impulsades des de les universitats catalanes . amb els treballs de recerca de Francesc Pallarès, Joan Font o Joan Subirats, per esmentar només alguns noms. com en la feina que porten a terme diverses entitats, fundacions i institucions acadèmiques. Queden també palesos en les nombroses experiències participatives de caire local impulsades al país, en l'àmbit de molts i molts ajuntament, i queden palesos també en l'existència, fins i tot, d'una conselleria del Govern de la Generalitat amb competències directes sobre la matèria, desenvolupades, a més a més, per la Direcció General de Participació Ciutadana.

És a dir, essencialment pretenc dir: no partim de zero, no hi ha un buit d'atenció ni de coneixement, hi ha molts estudis fets, hi ha una base sobre què plantejar propostes, hi ha molt més que no intuïcions o observacions puntuals a l'hora de posar la qüestió de la participació sobre la taula.

Més encara, en un context de davallada de la participació a les darreres convocatòries electorals, inclosa la del referèndum de l'Estatut, el Parlament disposa d'un informe per a la llei electoral de Catalunya encarregat el passat mes de juliol per la conselleria de Governació, un informe elaborat per una comissió d'experts formada per Josep Maria Colomer, Agustí Bosch, Joan Botella, Jaume Magre, Josep Maria Reniu i Jordi Sauret, que comptà amb la col·laboració d'altres experts, inclosos quatre catedràtics de ciència política del nostre país.

Cal recordar que aquest informe es presentà al Parlament com a punt de partida per a una llei, que és sens dubte un dels deutes pendents d'aquest Parlament, en tant que Catalunya, després de vint-i-set anys, encara no té llei electoral pròpia.

Els canvis en el sistema electoral que caldria introduir en aquesta llei pendent s'evidencien necessaris tenint en compte l'alta abstenció de les darreres convocatòries. Però no ens enganyem tampoc: no són cap solució miraculosa.

Recuperant un símil que vaig fer servir després de les darreres eleccions locals, el termòmetre marca febre, efectivament, assenyala abstenció alta: un 46,2 per cent al conjunt de Catalunya en la darrera convocatòria electoral. Com vaig dir llavors, el malalt té febre, però per diagnosticar el mal cal parar atenció al detall dels símptomes, defugir interpretacions interessades.

Un exemple. Si el problema es redueix a les regles de joc, al sistema electoral, l'abstenció hauria de ser generalitzada al país. I en les darreres eleccions ni més ni menys que en 575 poblacions de Catalunya la participació va superar el 70 per cent. En altres 197 municipis la participació es va mantenir entre el 60 i el 70 per cent. Per tant, no podem reduir l'explicació de l'abstenció al sistema de elecció quan l'abstenció no fou significativa en el 83,5 per cent dels ajuntaments.

Cal, doncs, analitzar què tenen en comú aquest 16,5 per cent dels municipis amb problemes de participació. Per exemple, amb una abstenció superior al 50 per cent trobem les cinc ciutats que tenen un cens superior a Catalunya: Barcelona, l'Hospitalet, Sabadell, Terrassa i Badalona.

És a dir que el tan comentat distanciament entre ciutadania i vida política en les darreres eleccions locals s'ha evidenciat especialment acusat en les grans ciutats, mentre que, hi insisteixo, no s'aprecia tant en el 83,5 per cent dels municipis.

Amb aquestes dades no pretenc treure importància a l'alta abstenció, només faltaria. És evidentíssim que hem de estar preocupats per aquesta alta abstenció. A més a més existeix. Però sí que vull remarcar que cal situar el debat en la realitat, fer-lo amb rigor, fugint de interpretacions que de vegades poden tenir un punt d'interès.

Les dades també ens diuen, i em remeto a les enquestes del Centre d'Estudis d'Opinió dels darrers anys, que el voltant de la meitat de la població es declara poc o gens interessada en la política. I amb una xifra inferior, però molt similar, la població es declara poc o gens satisfeta amb el funcionament de la nostra democràcia.

Pel que fa al Parlament, també hem tingut una enquesta recent feta pel CEO, i, a part dels coneixements que han expressat sobre el president del Parlament i sobre els diputats, dos de cada tres ciutadans tampoc no saben dir el nom de tres diputats ni tenen coneixement del que es fa al Parlament, ni hi tenen interès. Això sí, segons la mateixa enquesta, curiosament, qui ens coneix, qui s'informa, ens valora bé i a més a més confia en la institució.

Qui segueix el que fem al Parlament, opina que fem bé la feina i ens té confiança, ves per on. I a la inversa, qui no sap què es fa al Parlament ens valora malament i desconfia de nosaltres. Aquesta és la situació.

Resumint, doncs, hem patit recentment una repetida davallada de la participació electoral, i això, evidentment, ens ha de preocupar. Però més encara: cal parar atenció a aquest desinterès, a la desconexió existent entre la pràctica política i la ciutadania.

No podem acceptar que la gran majoria de la ciutadania catalana doni l'esquena al que fa el seu Parlament, que ignori qui són i què fan els seus representants i s'instal·li en tòpics negatius sobre el funcionament de les institucions i el sistema democràtic en conjunt. Al cap i a la fi, democràcia significa allò tan elemental de govern del poble, i malament es governa des de la ignorància i el desinterès.

Cal anar a l'arrel dels problemes per solucionar-los, i no té gaire sentit que demanem a la ciutadania que vagi a les urnes si abans no aconseguim augmentar el seu interès per la política. Cal fer-los entendre, cal recordar-los, que no són clients, que en definitiva són els amos i que, per tant, són responsables del negoci, per dir-ho de manera col·loquial.

El bon funcionament, la bona salut de la democràcia, depèn de la ciutadania, i, fent un altre símil, el bon estat de forma no es pot aconseguir ni mantenir fent només l'exercici de anar a votar un cop cada ics anys. No es pot mantenir la forma només fent aquest exercici. Cal mantenir en forma la democràcia per mitjà d'un exercici regular d'informació, participació i implicació política. Cal fer exercici de la democràcia, perquè només amb una ciutadania informada, només amb una

bona cultura política, només amb un país en bona forma democràtica, es poden prevenir i combatre els mals que amenacen i corrompen el funcionament del sistema democràtic.

És en aquest punt que cal plantejar-se el fet que mentre vivim en un món i en un temps de grans canvis seguim instal·lats en formes polítiques del segle XX, o fins i tot, en algun cas, del segle XIX. És hora ja de plantejar-nos canvis en la forma de particular la participació de la ciutadania, d'introduir canvis en un sistema representatiu que fou concebut quan la majoria de la gent no sabia ni llegir ni escriure, quan només els privilegiats tenien possibilitat d'accés a la informació política. És hora, doncs, de renovar les formes de fer política, d'adaptar la democràcia representativa a la societat, als temps i a les possibilitats actuals, que no són poques.

El Parlament de Catalunya no pot mantenir-se aliè a aquest context, no pot passar per alt els indicadors que assenyalen distanciament i desinterès de gran part de la ciutadania respecte a la vida política del seu país. Per aquesta raó hem promogut i organitzat aquesta Jornada, conscients que en finalitzar les ponències i els debats que hi tindran lloc la realitat continuarà sent la mateixa, segur, però també conscients, i això és el més important, que amb aquesta Jornada podem donar un impuls a aquest debat en la nostra societat, que podem aportar noves perspectives des del rigor i el coneixement, que el que aquí es dirà serà tingut en compte, que podem participar a fer un pas endavant.

Gràcies, doncs, per la seva presència, per la seva participació, i molt bona feina.